

Adviezen van het Inwonersforum

Juni 2023

Energiestrategie
Twente

RES Twente

**Samen
de stap
maken**

Adviezen geformuleerd na
drie inwonersdagen met
100 gelote Twentse inwo-
ners

Inhoudsopgave

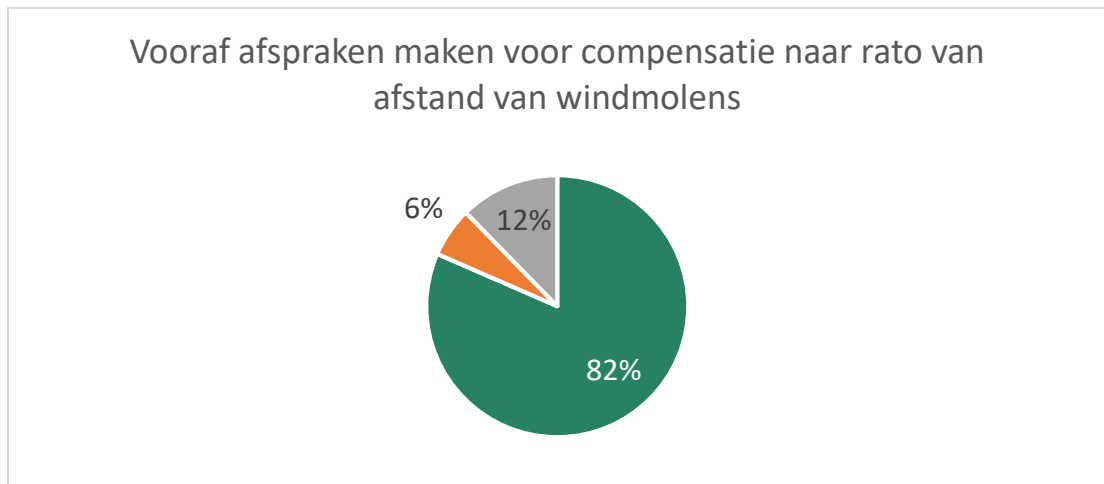
Adviezen over opwek van duurzame energie	4
1. <i>Tafel 4: Vooraf afspraken maken voor compensatie naar rato van afstand van windmolens.....</i>	5
2. <i>Tafel 2: Wettelijke verplichting windwokkels op bedrijfsgebouwen en waar mogelijk op hoogbouw stedelijk gebied.</i>	5
3. <i>Tafel 2: Regionale aanpak om windmolens langs snel-/autowegen te plaatsen.....</i>	6
4. <i>Kamer 10: Bescherm je burgers door objectieve, meetbare en absolute normen voor geluid, resonantie etc. en compenseer omwonenden volledig.</i>	7
5. <i>Ontwikkel naar mogelijkheden en draagvlak en laat 60% wind en 40% zon los (kamer 6)</i>	9
6. <i>Kamer 7: Plaats windmolens op slecht bewoonbare plekken, zoals snelwegen, industrieterreinen en (bouwkundig) risicovolle locaties.</i>	10
7. <i>Tafel 1: Gebruik bij (zware) voorkeur bebouwd gebied & infrastructuur voor opwek.....</i>	10
8. <i>Kamer 7: Verplicht bij (industriële) nieuwbouw en stimuleer bij verbouw, de maximale ruimte voor zonnepanelen voor algemeen belang.</i>	10
Adviezen over lokaal eigendom en eigenaarschap	12
9. <i>Tafel 4: 100% lokaal eigenaarschap om draagvlak te creëren</i>	13
10. <i>Tafel 3: Maak een keuze hoe de opbrengsten van de energieopwekking terugvloeien in de lokale gemeenschap.....</i>	13
11. <i>Tafel 3: Klein en lokaal starten van projecten ten aanzien van warmte en isoleren. Leren van ervaringen, samenwerken en gebruik bestaande infrastructuur.</i>	14
12. <i>(Raadskamer) Borg continuïteit en zekerheid in energievoorzieningen bij oprichting Lokale Energie Initiatieven (LEI's).....</i>	14
13. <i>Professionaliseer de ondersteuning van lokale en regionale energie-initiatieven (kamer 5)</i>	15
Adviezen over regionale samenwerking	17
14. <i>Richt een ECT (Energie Coöperatie Twente) op vanuit lokale initiatieven uit de regio Twente (kamer 6)</i>	18
15. <i>Burgerzaal: Richt een “energiecoöperatie Twente” op. Werk hierin met alle Twentse gemeenten samen.</i>	18
16. <i>Tafel 1: Wek als Twente middels één overkoepelende coöperatie energie op. De opbrengsten worden solidair & maatschappelijk verdeeld (voorkom versplintering)</i>	19
17. <i>Tafel 1: Zorg dat Twentse raadsleden een gezamenlijk energiebeleid voeren, RES voor raadsleden geen versplinterd gemeentelijk beleid).....</i>	20
18. <i>Raadskamer: Creëer inzicht met Regionale kansenkaart</i>	20
19. <i>Raadskamer: Innoveer met een Twents Deltaplan</i>	21
20. <i>Kamer 4: Alle regels voor iedereen gelijk en leg deze vast in provinciale wet- en regelgeving. 22</i>	
Adviezen over duurzame warmte	24
21. <i>Tafel 4: Focus op meerdere bronnen voor warmte (aardwarmte + kernenergie + mestvergisting) 25</i>	
22. <i>Kamer 7: Daar waar gas nodig blijft (bijvoorbeeld monumenten/buitengebied): van aardgas naar biogasproductie via regionale coöperatie.....</i>	25
23. <i>Burgerzaal: Gebruik overtollige energie (restwarmte van bedrijven, elektriciteit op piekmomenten) nuttig.</i>	25
24. <i>Kamer 4: Blijf energie stoppen in het zoeken naar warmtebronnen.</i>	26

Adviezen over innovatie	28
25. <i>Tafel 2: Burger Buurt Batterij: regionale conceptontwikkeling om buurtgericht en coöperatief vraag en aanbod stroom te reguleren</i>	29
26. <i>Kamer 10: Evalueer doorlopend nieuwe technieken voor energie-opwekking en -opslag en pas toe. 30</i>	
27. <i>Maak kleinschalige kerncentrales mogelijk in Twente (kamer 5).</i>	31
Adviezen over communicatie en participatie	33
28. <i>Tafel 3: Bestuurders, denk aan het collectieve belang, betrek het stille midden (sociale media, marketing).....</i>	34
29. <i>Kamer 10: Creëer draagvlak door bij investeringen in energieopwekking de werkwijze van het inwonersforum te kopiëren.</i>	34
30. <i>Richt een commissie op vanuit het inwonersforum die zorgt voor borging en monitoring van hun adviezen. (kamer 6).....</i>	36
31. <i>Burgerzaal: Informeer mensen eerlijk tijdens het hele proces en begin hier zo vroeg mogelijk</i>	36
32. <i>Start campagne met Twentse ambassadeurs, zodat iedereen weet wat moet, nu gebeurt en gaat gebeuren (kamer 5).....</i>	37
33. <i>Kamer 4: Creëer draagvlak middels het informeren van burgers met een persoonlijke brief (met het waarom van de transitie en wat dat betekent voor de bewoners.).....</i>	39

Adviezen over opwek van duurzame energie

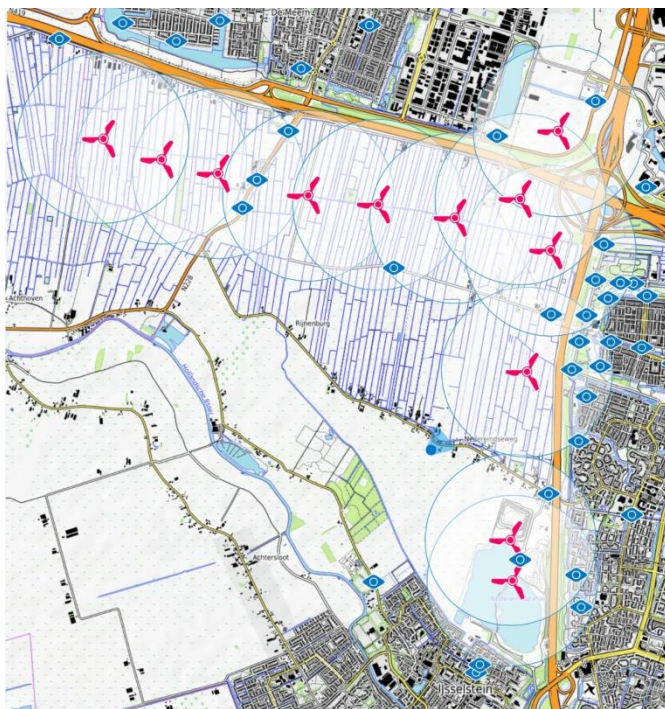

1. Tafel 4: Vooraf afspraken maken voor compensatie naar rato van afstand van windmolens

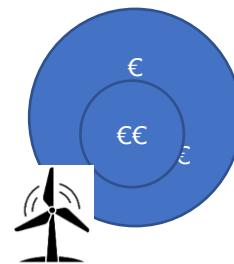

Toelichting

Denk ook aan locaties langs waterwegen. Belangrijk is het verstrekken van

voldoende compensatie voor benadeelde aanwonenden. Spreek over compensatie-cirkels. Compensatie klinkt anders dan overlast. Overlast door windmolens bestaat uit slagschaduw, geluid en de lampen bovenop. Zie dit plaatje van cirkels rond windmolens:

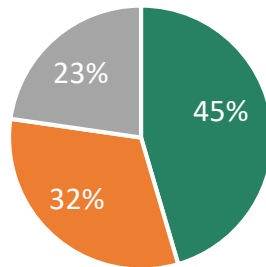

Voor een visualisatie van slagschaduw zie:

<https://youtu.be/Ay3SW41gbyI>
bron: <https://www.vbvr.nl/simulatie-2/>

2. Tafel 2: Wettelijke verplichting windwokkels op bedrijfsgebouwen en waar mogelijk op hoogbouw stedelijk gebied.

Wettelijke verplichting windwokkels op bedrijfsgebouwen
en waar mogelijk op hoogbouw stedelijk gebied.

Dit heeft meer rendement dan PV en heeft minder ruimte nodig

Leg als overheid dwingende maatregelen op aan bedrijven om bijvoorbeeld windwokkels verplicht te stellen op bedrijfsgebouwen en hoogbouw in stedelijk gebied. Het rendement is tegenwoordig groot. Door dit soort maatregelen kan gestuurd worden in de balans tussen wind en zonne-energie en een bijdrage aan de opwekverhouding versneld gerealiseerd worden met mogelijk wel minder windmolens tot gevolg.

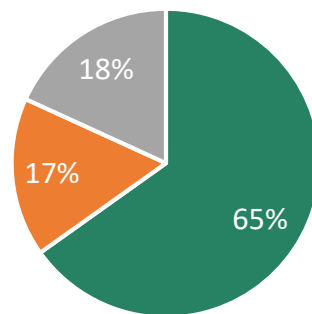
Er liggen in Twente hectares van onbedekte daken – denk aan de vele bedrijfsterreinen met die grote vierkante dozen. Als er op deze locaties (meestal met hele goede toegang tot het net!) al geen windmolens kunnen of mogen staan, denk dan aan windwokkels. Die hebben goed rendement, ook als de zon niet schijnt.

Onze tafel pleit ervoor dat er geen vergunningen worden verleend aan zgn. ‘dozenbouwers’ zonder dat er aan enige vorm van energiewinning wordt gedaan (windwokkels en/of zonnepanelen).

Windwokkels kunnen mogelijk ook op hoge flats in de bebouwde kom worden geplaatst.

3. Tafel 2: Regionale aanpak om windmolens langs snel-/autowegen te plaatsen

Regionale aanpak om windmolens langs snel-/autowegen te plaatsen

Denk bijvoorbeeld aan de weg Gronau-Munster genoemd.

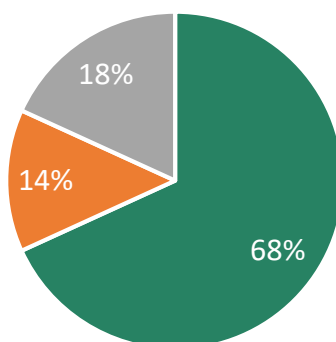
Het plaatsen van windturbines dient volgens onze tafel regionaal te worden aangepakt en niet per gemeente. Het vergroot het succes op het vinden van geschikte locaties.

Bedrijfsterreinen waar mogelijk en vooral: langs snelwegen.

De weg van Gronau naar Münster is een voorbeeld.

4. **Kamer 10: Bescherm je burgers door objectieve, meetbare en absolute normen voor geluid, resonantie etc. en compenseer omwonenden volledig.**

Bescherm burgers door objectieve, meetbare en absolute normen voor geluid, resonantie etcetera en compenseer omwonenden volledig.

Aanleiding

Niemand is blij met windturbines in de omgeving uitgezonderd investeerders. En dat geldt ook voor een kleine kerncentrale en zelfs bij zonneakkers.

Mensen vinden dat de overheid ze daar onvoldoende tegen beschermt. En of het terecht is of niet, als je die zorgen wilt wegnemen of verminderen moeten er concrete maatregelen komen.

De huidige praktijk is zo dat er op geen enkele wijze controle mogelijk is of een exploitant van een windturbine zich aan de normen houdt laat staan dat er sprake is van handhaving. Dat komt omdat de normen zijn gebaseerd op gemiddelden.

Er zijn meerdere vormen van schade denkbaar bij energieinvesteringen. Soms zijn woningen onverkoopbaar terwijl geen of slechts een kleine schadevergoeding wordt geboden.

Objectieve normen en een objectieve deskundige die een schadevergoeding bepaalt geven minder aanleiding tot zorgen en daarmee minder weerstand.

Toelichting

De wetenschap is gebaseerd op bureauonderzoek van >5 jaar geleden. Er zijn steeds meer signalen dat er wel degelijk meer overlast wordt ervaren. Windturbines van >200m tiphoogte genereren behalve geluid ook trillingen met een lage frequentie.

Huisarts dr Jan Baan heeft namens alle artsen in Rijssen betoogd dat het volstrekt onverantwoord is om windturbines in de omgeving van woningen te bouwen omdat die trillingen dwars door muren gaan en aanzienlijke afstanden afleggen. GGD Amsterdam is bezig met onderzoek naar de gezondheidseffecten van windturbines dat overigens nog steeds niet is afgerond.

Omwonenden van eerdere projecten geven meerdere signalen af.

Normen gebaseerd op *gemiddelde* geluidsbelasting maken mogelijk dat de piekbelasting tot meer dan 3 keer zoveel lawaai oplevert. Dat geldt zeker als turbines worden afgeschakeld omdat er teveel aanbod is.

En omwonenden snappen veelal wel waarom een energie-investering tot nut van het algemeen plaatsvindt maar hebben geen begrip waarom zij dan zelf, persoonlijk moeten opdraaien voor allerlei vormen van schade.

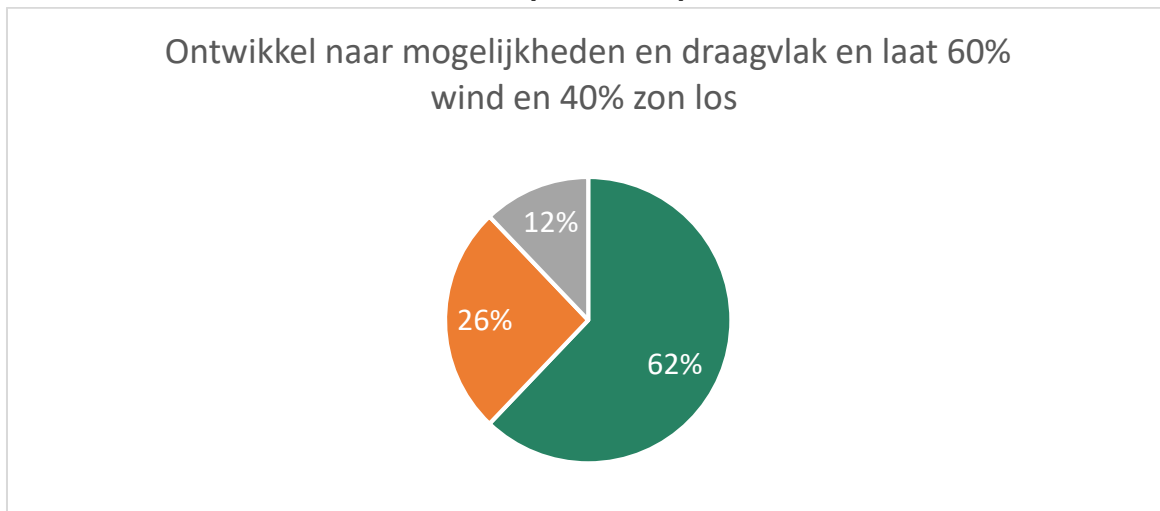
Uitvoering

Bepaal maximale absolute geluidsbelasting van 19.00-7.00 uur bv 35db op de gevel en gedurende draaiuren overdag op bv 48dB.

Verplicht investeerders een werkend controlesysteem te integreren met sensoren in 4 windrichtingen waarmee de geluidsbelasting op de gevel van aangrenzende panden continu wordt gemonitord/geregistreerd en dat autonoom maatregelen treft zoals voor vogels en slagschaduw. Regel dat actief vanuit de overheid controle op dit systeem wordt uitgeoefend. Maak regeltechnisch mogelijk dat een windturbine wordt stil gezet als niet wordt voldaan aan de gestelde eisen.

Bepaal dat een omwonende binnen een afstand van 1.000 meter van elke individuele windturbine belanghebbende is die gerechtigd is om een onafhankelijke door de rechtbank te benoemen deskundige in te roepen die een door de projectontwikkelaar te betalen schadevergoeding vaststelt.

5. Ontwikkel naar mogelijkheden en draagvlak en laat 60% wind en 40% zon los (kamer 6)

Aanleiding

Er is minder draagvlak voor wind dan zon, opwek 60% wind 40% zon is niet wettelijk vastgelegd, laat dit los en ontwikkel naar mogelijkheden, veiligheid en draagvlak. Communiceer en ontwikkel bij wind naar draagvlak met duidelijke normen voor o.a. afstand, (laagfrequent) geluid en slagschaduw. Verdere vergroting van draagvlak door verplichte baten naar omgeving.

Zorg voor directe afname van opwek en niet te veel energietransport. Geen windmolens in buitengebieden met weinig directe afname. Alternatieve opwek meenemen in de opgave evenals decentrale energieopslag bij meer zon en of wind.

Toelichting

Richting RES en daarbij gemeente en provincies. In RES 1.0 is gekozen voor 60% wind opwek. Dit is een door inwoners niet gedragen besluit en niet in beton gegoten. De wettelijke opgave is CO2-reductie. Het advies is dan ook; laat draagvlak leidend zijn voor de opwek (wind, zon, biogas etc.) en zorg ervoor dat de opgewekte energie direct in de omgeving gebruikt kan worden (zoals bijvoorbeeld industrieterreinen, carpool bij snelweg met laadpalen). Alternatieve opwek: overschot aan stroom omzetten in waterstof door windmolens = meer draagvlak, directe afname = minder belasting op het net. Alternatieve opwek, neem zon op dak mee als zonnepanelen (op dak). Opslag energie meenemen in de opgave.

Uitvoering

Richt de ECT (Energie Coöperatie Twente) op, zie ander advies.

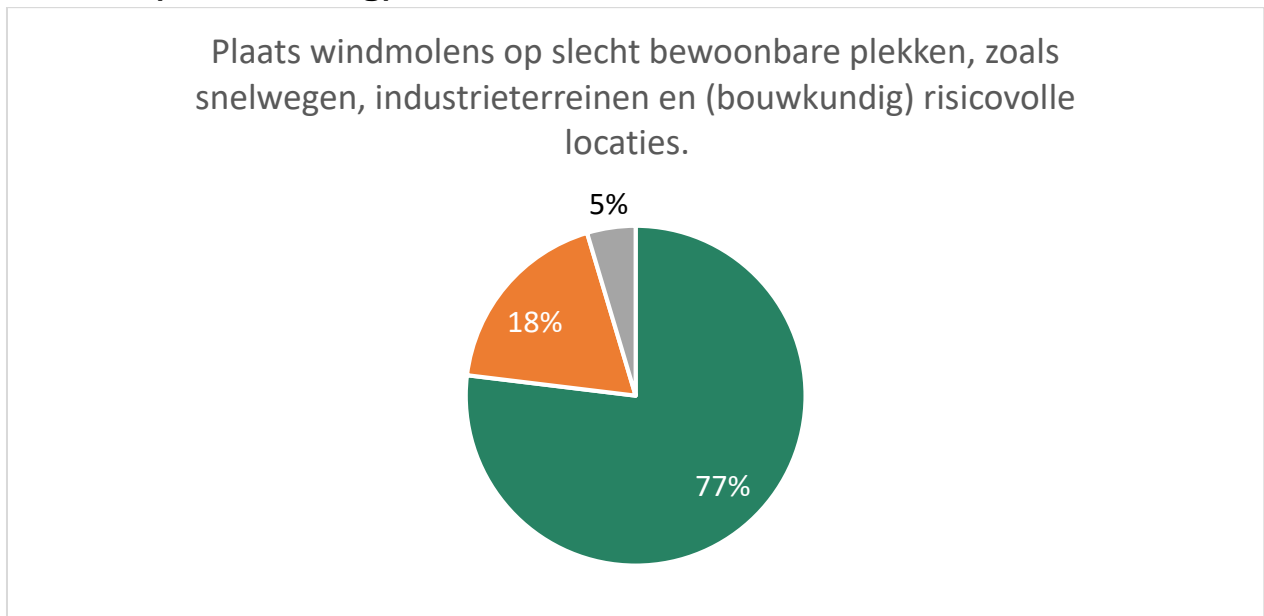
Inventariseer de ontwikkelingen van zon, wind en biogas op dit moment.

Geef nu aan bij de gemeentes dat windmolens niet verplicht zijn, de CO2-reductie wel.

M.a.w, indien de opgave 4 windmolens was voor een gemeente X mag daar een alternatief voorstel voor ingediend worden (in samenwerking met ondernemers en

ECT) en bij zon moet daar opslag/piekbelasting net in meegenomen worden. Een alternatief kan dus ook biogas zijn. De opgave is Twente-breed, niet gemeentelijk.

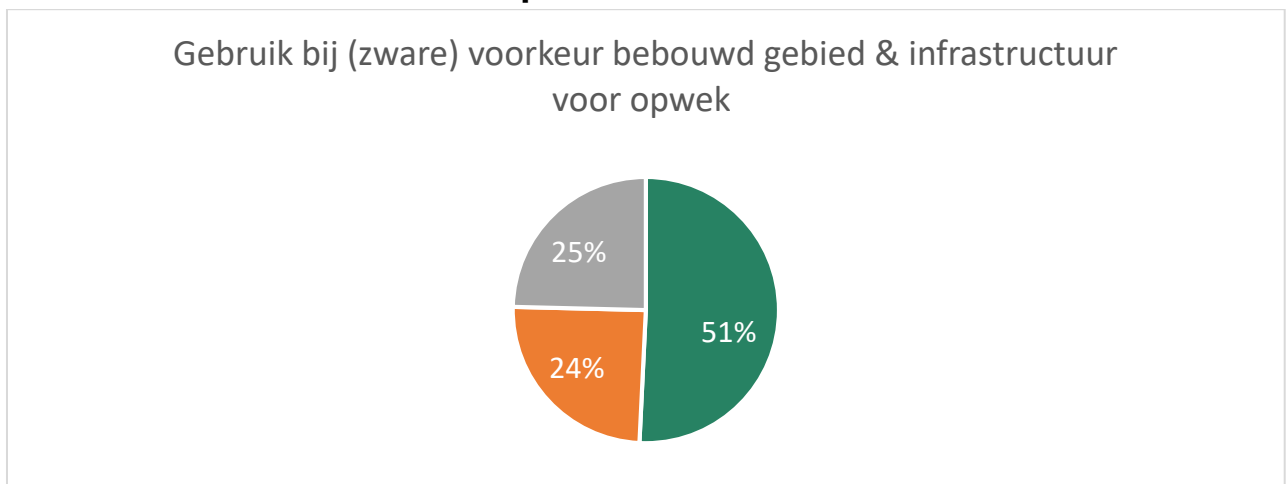
6. Kamer 7: Plaats windmolens op slecht bewoonbare plekken, zoals snelwegen, industrieterreinen en (bouwkundig) risicovolle locaties.

Toelichting

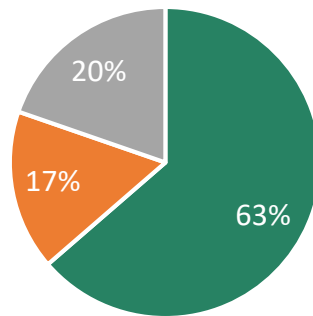
Denk ook aan locaties langs waterwegen. Belangrijk is het verstrekken van voldoende compensatie voor benadeelde aanwonenden.

7. Tafel 1: Gebruik bij (zware) voorkeur bebouwd gebied & infrastructuur voor opwek

8. Kamer 7: Verplicht bij (industriële) nieuwbouw en stimuleer bij verbouw, de maximale ruimte voor zonnepanelen voor algemeen belang.

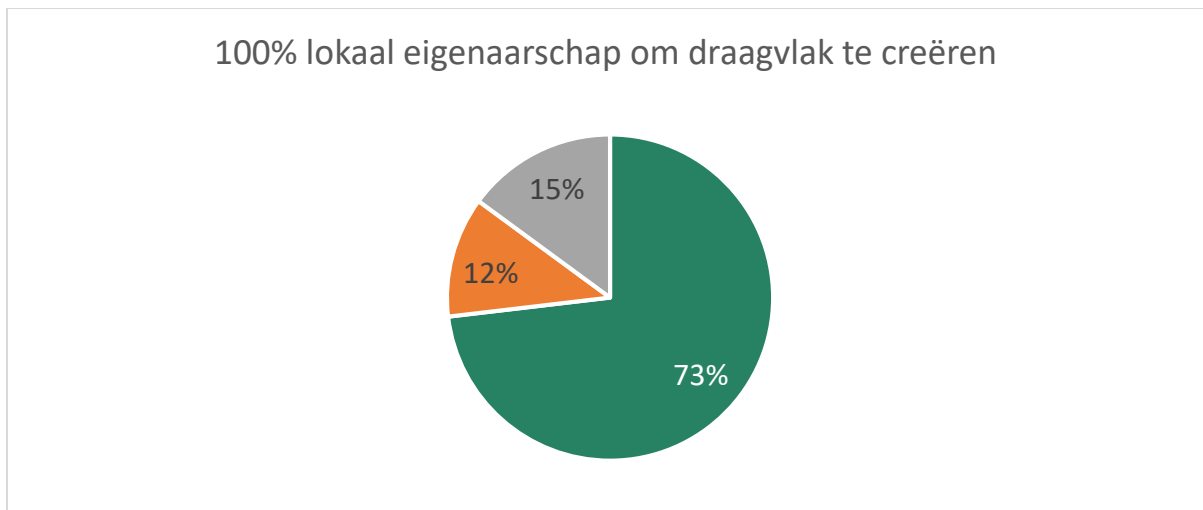
Verplicht bij (industriële) nieuwbouw en stimuleer bij verbouw,
de maximale ruimte voor zonnepanelen voor algemeen belang.

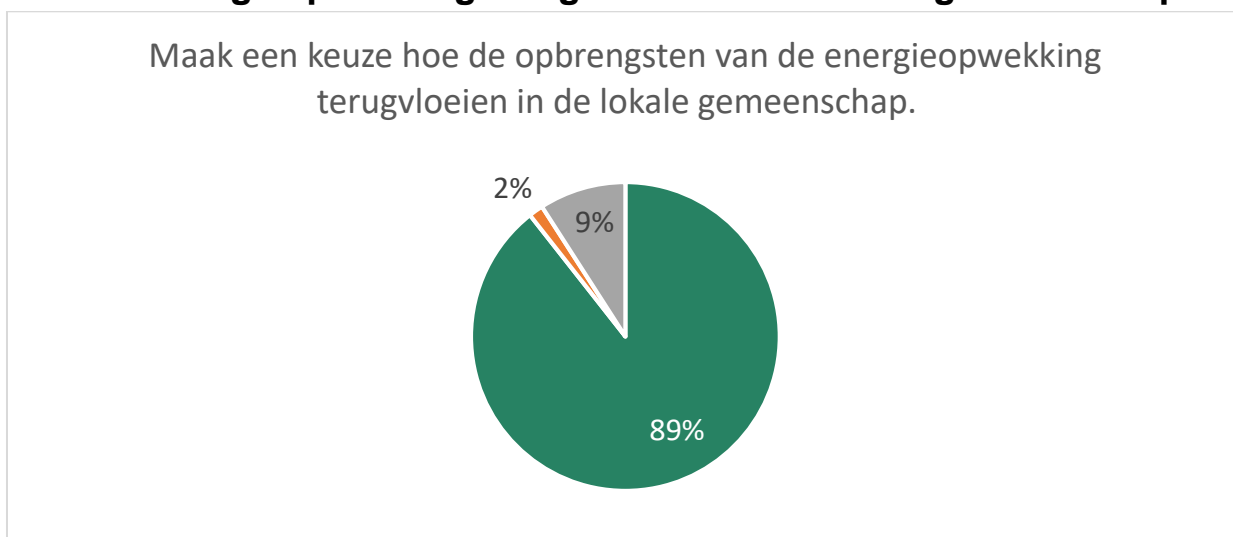
Adviezen over lokaal eigendom en eigenaarschap

9. Tafel 4: 100% lokaal eigenaarschap om draagvlak te creëren

10. Tafel 3: Maak een keuze hoe de opbrengsten van de energieopwekking terugvloeien in de lokale gemeenschap.

Aanleiding

Als politicus is het jouw verantwoordelijkheid om moedig de lasten van besluitvorming te dragen en noodzakelijke besluiten te nemen voor onze maatschappij. Hoewel het onmogelijk is om iedereen volledig achter elk besluit te krijgen, is juist in deze complexe tijden leiderschap en daadkracht vereist.

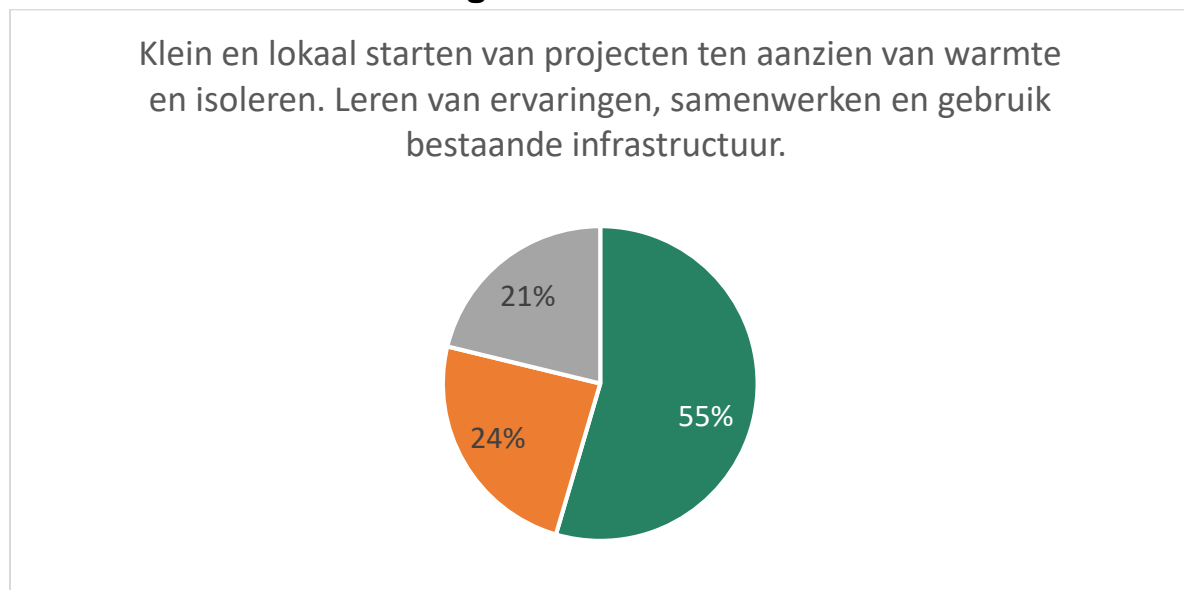
Toelichting

Richt je op het creëren van een positieve visie voor de toekomst. Maak de voordelen van de energietransitie duidelijk voor de gemeenschap, vooral door de opbrengsten lokaal te investeren. Een gebiedsfonds kan dienen als financieringsbron voor lokale projecten en andere gemeenschapsinitiatieven. Dit zal de directe voordelen van de energietransitie ervaren, zoals verbeterde levenskwaliteit in de regio. Lusten en lasten bij elkaar brengen, dit communiceren aan de inwoners en investeren in maatschappelijke doelen.

Uitvoering

Hoewel er altijd tegenstanders zullen zijn, vergroot het tastbaar maken van de voordelen en het investeren in de gemeenschap de steun voor jouw besluit. Toon aan dat je een duurzame toekomst voor ogen hebt en neem de regie voor een weloverwogen keuze die de beste resultaten oplevert voor onze maatschappij als geheel.

11. Tafel 3: Klein en lokaal starten van projecten ten aanzien van warmte en isoleren. Leren van ervaringen, samenwerken en gebruik bestaande infrastructuur.

Aanleiding

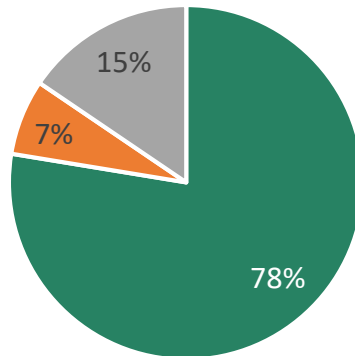
Het is nodig om samen een warmteproject te kunnen starten en hierbij als buurt regie houden.

Toelichting

Ons advies voor de energietransitie is om buurtgerichte warmteprojecten te stimuleren, waarbij de buurt zelf de regie behoudt. Dit vergroot de betrokkenheid en draagvlak van de lokale gemeenschap. Betrek de buurt actief bij de besluitvorming en planning, bijvoorbeeld via buurtbijeenkomsten. Door de buurt de regie te geven, ontstaat eigenaarschap en motivatie, wat leidt tot succesvolle projecten. Ondersteun de buurt met kennis en middelen, zoals subsidies, technisch advies en samenwerking met experts en lokale bedrijven. Door buurtgerichte warmteprojecten te omarmen en de buurt de regie te laten houden, legt u een solide basis voor een succesvolle lokale energietransitie. Dit draagt niet alleen bij aan duurzaamheid, maar versterkt ook de gemeenschapszin.

12. (Raadskamer) Borg continuïteit en zekerheid in energievoorzieningen bij oprichting Lokale Energie Initiatieven (LEI's)

Borg continuïteit en zekerheid in energievoorzieningen bij oprichting LEI's.

Aanleiding:

Als gevolg van de noodzaak van vergroening gecombineerd met een gunstige saldering, is het economisch interessant een eigen LEI te starten. Door wisselingen in de team-samenstelling van de LEI en op termijn mogelijk opvolgproblemen, ontstaan er risico's omtrent de continuïteit die voor de inwoners de leverzekerheid in gevaar brengen.

Toelichting:

Door het opstellen van een bindende LEI-draad verklein je de risico's op leverzekerheid van energie op de lange termijn. Borging van leverzekerheid voor de burger door het stellen van bindende eisen en kaders ('LEI-draad') waaraan een LEI moet voldoen. Leverzekerheid kan niet alleen in gevaar komen bij gebrek aan opvolging in de teamstelling maar ook bij gebrek aan vervangingsinvesteringen bij einde levensduur of gebrek aan financiële buffers bij tegenvallers (denk aan stormschade, diefstal, fluctuerende energieprijzen).

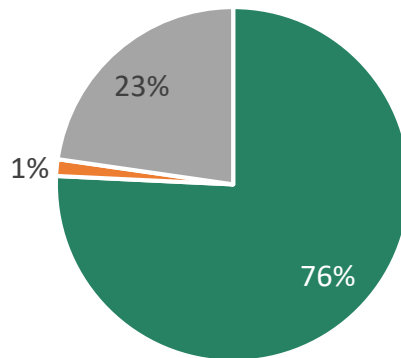
Uitvoering:

In de vergunningsvoorwaarden van energieleveringsbedrijven in het geval van LEI's bindende eisen opnemen omtrent borging van de continuïteit en garantstelling denk aan

- Vervangingsinvesteringen bij einde levensduur
- Financiële draagkracht voor fluctuerende energieprijzen te kunnen opvangen
- Eisen t.a.v. continuïteitswaarborging

13. Professionaliseer de ondersteuning van lokale en regionale energie-initiatieven (kamer 5)

Professionaliseer de ondersteuning van lokale en regionale energie-initiatieven.

Aanleiding

De diverse LEI's & REI's worden nu decentraal en meestal door héél veel vrijwilligers getrokken. Uit eigen beweging of samen worden er initiatieven ontplooid, zonder te leren van elkaar. Door dit centraal te organiseren, komt er structuur, overzicht en momentum om zaken voor elkaar te krijgen.

Toelichting

De regionale en lokale energie-initiatieven worden aangestuurd door een professionele betaalde organisatie die faciliteert, verbind en is verantwoordelijk samen met de initiatiefnemers voor uitvoering van de diverse projecten. Dit advies is in lijn met het advies over de ECT (energie coöperatie Twente). Echter mogen de huidige LEI's door een centrale organisatie nooit aan de kant worden gezet. De huidige vrijwilligers van de LEI's zijn vaak gemotiveerd en hebben een goede band met de regio. Dit is heel waardevol voor de energie-transitie en moet zoveel mogelijk worden behouden.

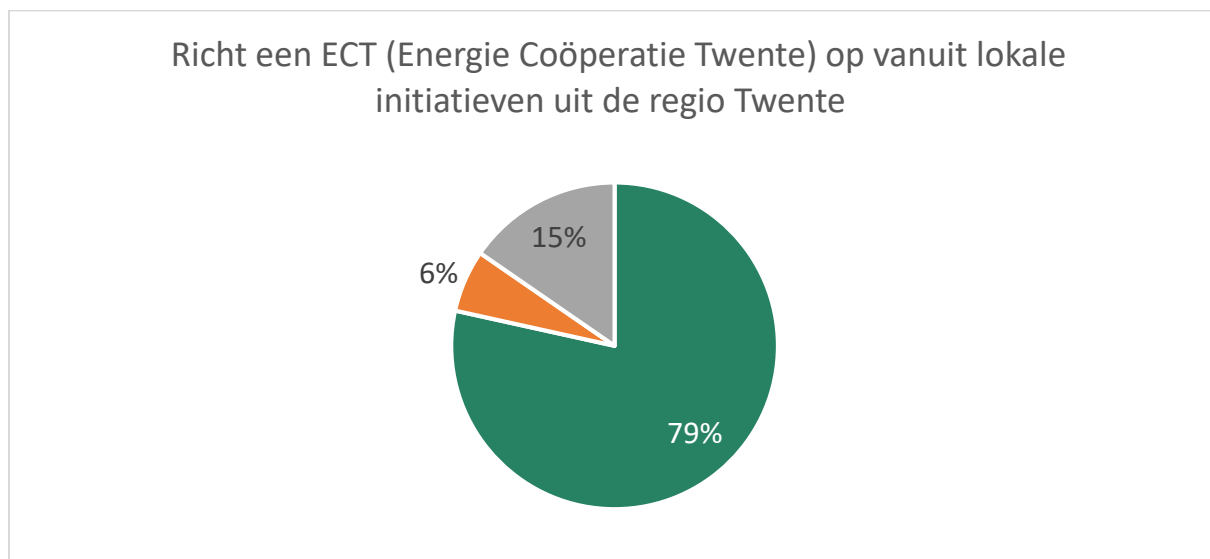
Uitvoering

Er is al een inventarisatie van alle LEI's. Bundel deze, draag zorg voor integrale adviezen. Haal draagvlak op lokaal en provinciaal. Bij voorkeur gehuisvest in het Provinciehuis in Zwolle. Zorg voor hulp bij de financiering, maandelijkse overleggen, website, informatieverstrekking, subsidiewijzers, etc. Faciliteer, duw en trek aan borrelende ideeën van mensen en organisaties.

Adviezen over regionale samenwerking

14. Richt een ECT (Energie Coöperatie Twente) op vanuit lokale initiatieven uit de regio Twente (kamer 6)

Aanleiding

Zorgen dat er zo snel mogelijk een groep specialisten in actie komen om projecten te realiseren die kunnen rekenen op voldoende draagvlak, wind, zon en/of biogas, over de gemeentegrenzen heen.

Toelichting

De ECT is professioneel, met medewerking van kennispartners. Deze is non-profit. Deze zorgt voor:

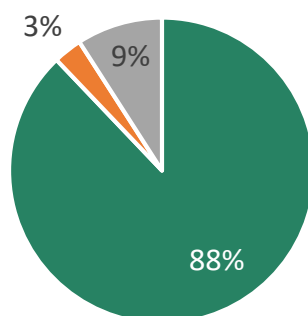
- Beheer van de zon- en windparken
- Beheer van de financiën in dezelfde lijn als het Noors oliefonds
- Kennisuitwisseling in de regio
- Het terugvloeien van de opbrengsten
- Compenseren van omwonenden
- Zorgen voor Continuïteit en leveringszekerheid

Uitwerking

14 gemeenten storten vanuit hun subsidiepot een startkapitaal. Vanuit de 14 worden vijf gemeentemedewerkers gezocht om het formatieteam te zijn voor het coöperatiebestuur. Dit bestuur gaat zelfstandig aan de slag.

15. Burgerzaal: Richt een “energiecoöperatie Twente” op. Werk hierin met alle Twentse gemeenten samen.

Richt een “energiecoöperatie Twente” op. Werk hierin met alle Twentse gemeenten samen.

Aanleiding

Door gemeentes te bundelen in één coöperatie kan de regionale energieopgave beter worden bereikt.

Dit helpt bij:

- Een eerlijke verdeling van lusten en lasten;
- Het verstrekken van compensaties en subsidies voor omwonenden;
- Het regionaal delen van kennis;
- De versnippering van de uitvoering van de regionale energiestrategie per gemeente tegengaan;
- Het vergroten van acceptatie en slagkracht;

Toelichting

De Twentse energiecoöperatie is voor alle Twentse gemeentes en haar burgers zonder gebruikmaking van grote energiebedrijven en -coöperaties.

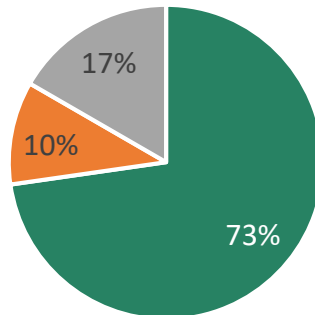
In de coöperatie bundelen we kennis, kunde, innovaties, geld en een gemeenschappelijke gebiedskaart i.p.v. per gemeente ten behoeve van één eenduidige energiestrategie van Twente

Uitvoering:

Door het oprichten van een energie coöperatie waarin alle Twentse gemeenten deelnemen. Hierin is een publiek private samenwerking. Door de samenwerking met overheid en burgers met een gezamenlijk eigendom waar mogelijk, worden de lusten en lasten eerlijk regionaal verdeeld en vloeien de lusten maximaal terug in de gemeenschap. Voorbeelden hiervan zijn: ‘instandhouding van of extra gemeenschappelijke voorzieningen, compensatie van omwonenden, korting op energietarieven.

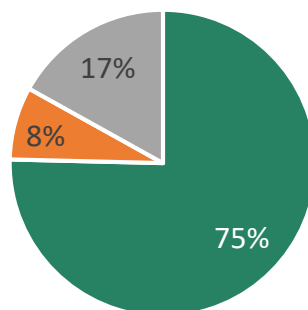
16. Tafel 1: Wek als Twente middels één overkoepelende coöperatie energie op. De opbrengsten worden solidair & maatschappelijk verdeeld (voorkom versplintering)

Wek als Twente middels één overkoepelende coöperatie energie op. De opbrengsten worden solidair & maatschappelijk verdeeld (voorkom versplintering)

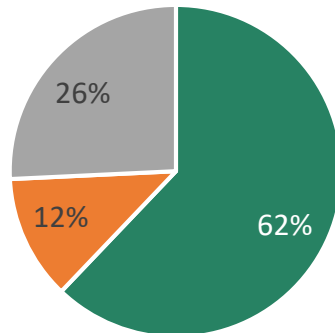
17. Tafel 1: Zorg dat Twentse raadsleden een gezamenlijk energiebeleid voeren, RES voor raadsleden geen versplinterd gemeentelijk beleid)

Zorg dat Twentse raadsleden een gezamenlijk energiebeleid voeren, RES voor raadsleden (geen versplinterd gemeentelijk beleid)

18. Raadskamer: Creëer inzicht met Regionale kansenkaart

Creëer inzicht met Regionale kansenkaart.

Aanleiding:

Om het gevoel weg te nemen dat er lukraak maatregelen zoals windmolens worden geplaatst of zonnevelden worden aangelegd, biedt een kansenkaart de oplossing. Met deze kaart genereer je feitelijk onderbouwd inzicht waarop keuzes voor gebiedsinrichting worden gemaakt en wordt de bijdrage in het grotere geheel logisch / helder. Dit helpt voor het draagvlak en begrip bij de burger voor de inzet van de juiste middelen op de juiste plekken.

Toelichting:

Inzicht onderbouwt de keuze voor het inzetten van het juiste middel in het geografische gebied dat er het meest voor geschikt is. Het één op één doorzetten van het 40% zon-60% wind beleid past niet in iedere gemeente evengoed. Niet ieder gebied is geschikt voor de inzet van zonnevelden of windmolens. Daarnaast zijn er gebieden die geschikt zijn voor andere beschikbare duurzame warmte- en of energiebronnen. Door het gebied-overstijgend visualiseren ontstaan zoekgebieden waarin regionaal wél voldaan kan worden aan 40% zon-60% wind verdeling maar lokaal ervan kan worden afgeweken. Door visualisatie van deze gebieden kun je de burger duidelijker de te maken keuzes uitleggen, onderbouwen en zo gedragen maken.

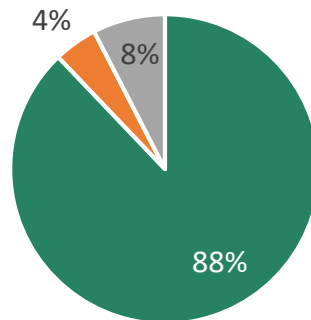
Uitvoering:

Omdat dit een gebiedskaart betreft die gemeenten overstijgend kan werken, moet het in kaart brengen en opstellen van de kansenkaart regionaal worden aangestuurd door de RES. Financiering door de gemeentes naar rato van de gemeenteoppervlakte.

Gebruik de kansenkaart vervolgens als onderdeel van de lokale communicatie met de burger.

19. Raadskamer: Innoveer met een Twents Deltaplan

Innoveer met een Twents Deltaplan.

Combineer lokale aanwezige kennis uit bedrijven, kennisinstututen (Saxion, UT Twente e.d.) én overheid om te kunnen blijven innoveren. Niet alleen voor of t/m 2030, maar ook na 2030.

Aanleiding:

Om de benodigde transitie tot 2030 te kunnen uitvoeren en ook daarna bij te blijven, blijft innovatie vereist. Innovatie nu is de standaard maatregel van straks. Laat Twente de kraam- en verdienkamer zijn van de oplossingen van de toekomst.

Toelichting:

Door kennis uit de in Twente gevestigde bedrijven, kennisinstututen én overheid te bundelen, blijf je vooroplopen in de energietransitie. De overheid heeft hierbij de taak om juridische ruimte te creëren om innovatie sneller te kunnen bevorderen en te implementeren. Innovatie nu leidt tot implementeerbare oplossingen in de toekomst. Tegelijkertijd geef je een economische boost aan de regio Twente door deze als high-tech regio op de kaart te zetten en zo een economische aanjager te vormen (denk aan werkgelegenheid).

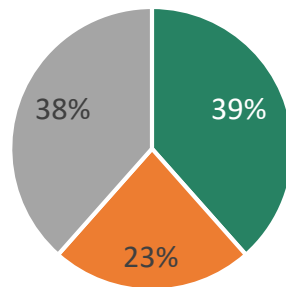
Uitvoering:

De RES kan de rol van verbinder en aanjager op zich nemen door:

- Vanuit de RES-doelstellingen onderzoeksvragen te formuleren
- De samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstututen én overheid te stimuleren en te faciliteren
- En binnen deze samenwerking de onderzoekvraag uit te zetten

20. Kamer 4: Alle regels voor iedereen gelijk en leg deze vast in provinciale wet- en regelgeving.

Alle regels voor iedereen gelijk en leg deze vast in provinciale wet- en regelgeving.

Aanleiding

Het IPCC-rapport is een feit. Stel dit niet langer ter discussie.

Toelichting

Maak 'Twents' energiebeleid. Stel duidelijke kaders op provinciaal en gemeentelijk niveau.

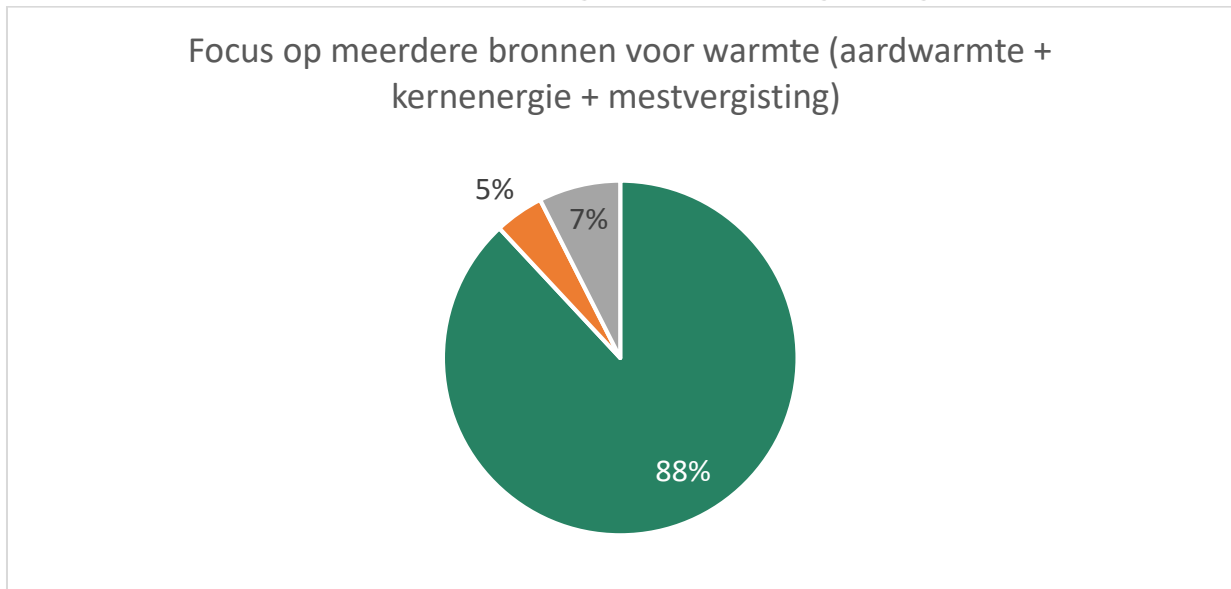
Uitvoering

Maak gedetailleerd provinciaal windbeleid en voorkom dat elke gemeente zijn eigen regels heeft. Denk aan windbeleid: hoogte, normen, opbrengsten lokaal gelijk voor iedereen.

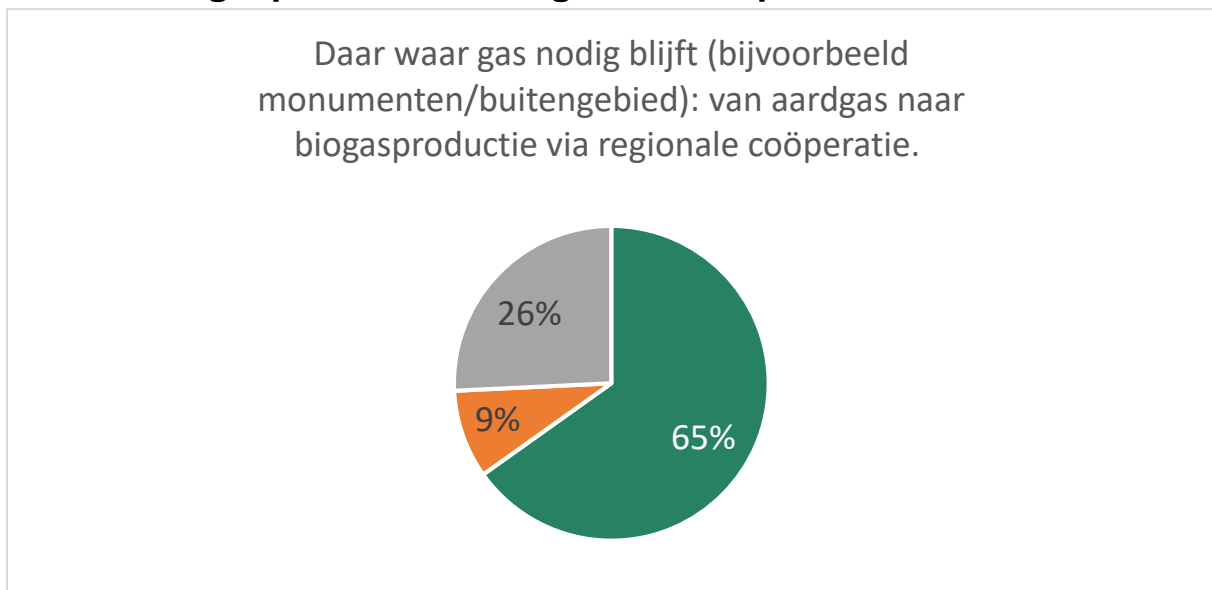
Adviezen over duurzame warmte

21. Tafel 4: Focus op meerdere bronnen voor warmte (aardwarmte + kernenergie + mestvergisting)

22. Kamer 7: Daar waar gas nodig blijft (bijvoorbeeld monumenten/buitengebied): van aardgas naar biogasproductie via regionale coöperatie.

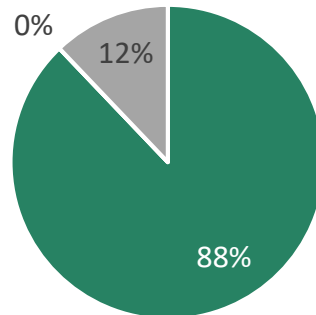

Toelichting

Belangrijk is om de lusten en lasten solidair te verdelen.

23. Burgerzaal: Gebruik overtollige energie (restwarmte van bedrijven, elektriciteit op piekmomenten) nuttig.

Gebruik overtollige energie (restwarmte van bedrijven, elektriciteit op piekmomenten) nuttig. Bijvoorbeeld met (seizoens)opslag.

Aanleiding:

Op dit moment gaat veel energie bij bedrijven verloren zoals bijvoorbeeld: restwarmte in de industrie en opgewekte elektriciteit. Als de energie nuttig gebruikt wordt, hoeft er minder opgewekt te worden.

Toelichting:

Via de coöperatie stellen de Twentse gemeenten eisen aan verduurzaming en stimuleren (nieuwe) energievoorzieningen en het beperken van energieverlies (energie opwek, gebruik en opslag) bij bedrijven en bouwtrajecten. Deze eisen gelden zowel bij nieuw- en verbouw als bij investeringen. Vergunningen worden alleen onder deze voorwaarden door de gemeenten verstrekt en waar mogelijk worden bedrijven gestimuleerd met subsidies of andere vergoedingen.

Daarnaast is ontwikkeling van nieuwe technieken voor zowel energie opwekken, besparen, verminderen van verbruik en opslag belangrijk hierbinnen.

Opslag en pieken opvangen van energie is hierin een belangrijk aandachtspunt, bijvoorbeeld d.m.v. (seizoens)opslag, (wijk)batterijen of andere nieuwe technieken.

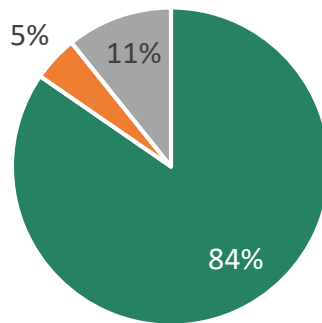
Uitwerking:

Opslag en pieken opvangen van energie is hierin een belangrijk aandachtspunt, bijvoorbeeld d.m.v. (seizoens)opslag, (wijk)batterijen of andere nieuwe technieken.

Daarnaast moet het ontwikkelen van nieuwe technieken rondom opslag en gebruik van overtollige energie gestimuleerd worden.

24. Kamer 4: Blijf energie stoppen in het zoeken naar warmtebronnen.

Blijf energie stoppen in het zoeken naar warmtebronnen. (Wat nu utopisch lijkt, kan in de toekomst toepasbaar zijn)

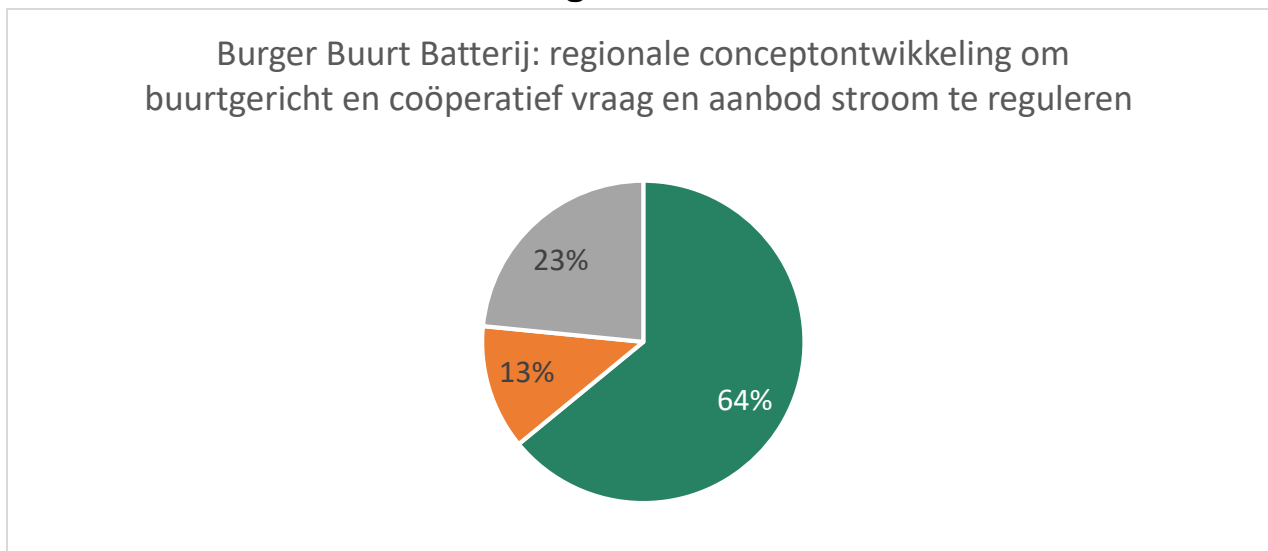
Toelichting

Wat nu utopisch lijkt, kan in de toekomst toepasbaar zijn. Denk aan geothermie als warmtebron voor een warmtenet. Deels gebeurt dit al wel, blijf dat volgen en pas het aan waar het 'rijp' is.

Adviezen over innovatie

25. Tafel 2: Burger Buurt Batterij: regionale conceptontwikkeling om buurtgericht en coöperatief vraag en aanbod stroom te reguleren

Technische uitwerking in samenwerking met de UT. Juridisch en technisch is hiervoor nog een uitwerking van het concept nodig.

Jaag de grootschalige opslag van energie met behulp van batterijen aan waarmee peakshaving mogelijk wordt, netcongestie wordt voorkomen en middels arbitrage op de dag en/of onbalansmarkt een verdienmodel vormt.

Het net kan alle stroomtoeleveranties niet aan. Voor het toenemend aantal mensen die zonnepanelen op hun dak hebben, wordt dit uiteindelijk een probleem.

Nu de batterij-techniek een stormachtige ontwikkeling doormaakt (ook qua veiligheid – batterijen op basis van natrium-ionen zitten er aan te komen) pleit tabel 2 voor de BBB, de Burger Buurt Batterij. De batterij wordt centraal ontwikkeld (zodat niet iedere gemeente het wiel hoeft uit te vinden) en door de gemeente voorgefinancierd.

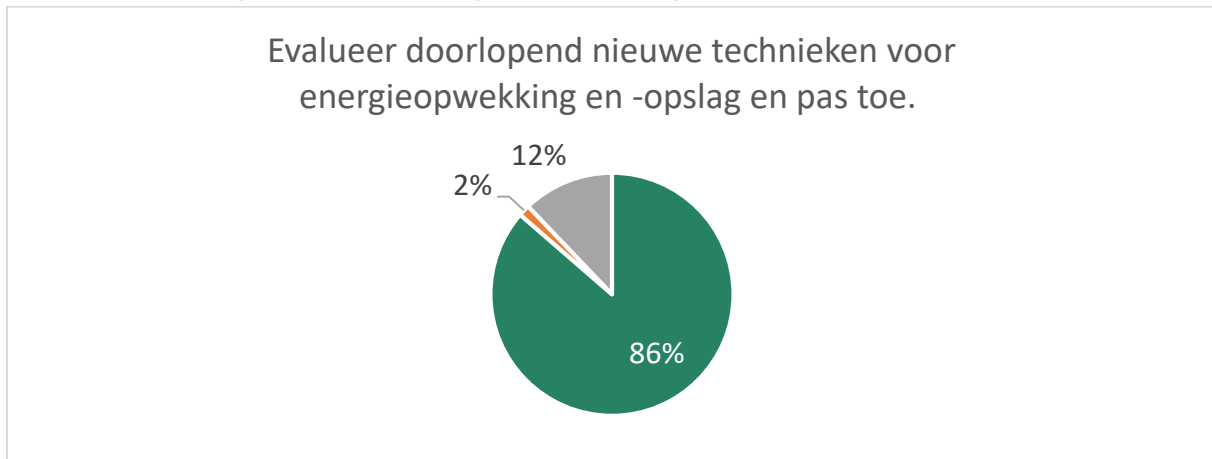
De hele buurt levert het surplus aan energie van zonnepanelen aan de batterij. Hiermee wordt eerst de batterij afbetaald en daarna komen de verdiensten ten goede aan de hele buurt. Ook aan de mensen die geen panelen kunnen hebben (flatbewoners, mensen die de investering niet kunnen bekostigen.)

Mochten gemeenten moeite hebben met de naam, mag het ook BuurtBatterij of BuBa worden.

Een innovatie die aan een van de forumtafels is bedacht is een standaard concept voor een Burger Buurt Batterij. De techniek is in basis beschikbaar maar vraagt een verdere uitwerking naar een gestandaardiseerd en schaalbaar concept. Regio Twente kan een voortrekkersrol vervullen door dit concept volledig uit te werken op technisch, financieel en juridisch via inclusief een standaard arrangement voor de aansluiting bij de netbeheerder. Hiermee wordt voorkomen dat honderdduizenden huisaansluitingen dit zelf moeten uitvinden en tegelijkertijd een verdienmodel ontstaat waarbij burgers, met stimulans van de regionale overheid tegen een aantrekkelijke investering kunnen bijdragen aan de energietransitie. De

verantwoordelijk forumtafel wil graag met de regio aan de slag om dit nader uit te werken.

26. Kamer 10: Evalueer doorlopend nieuwe technieken voor energie-opwekking en -opslag en pas toe.

Aanleiding

Breed is er veel weerstand tegen plaatsing van kerncentrales, zonneakkers en ook windturbines. Je kunt ons mooie Twentse coulissenlandschap zomaar vernielen. Tegelijkertijd gaan technische ontwikkelingen in een razend tempo. Vooral op het gebied van opslag van elektriciteit verwachten deskundigen dat binnen de deadline van de RES betaalbare en effectieve opslag mogelijk is. Bekend is dat er nog zeer veel daken van allerlei gebouwen zijn waar in principe PV mogelijk is. En op Tweakers staan dagelijks nieuwe kansen ook over opwekking. Ook bekend is dat de mogelijkheden van import van energiedragers toenemen. Prof Jos Keurentjes heeft een uitgesproken visie; Nederland zal altijd afhankelijk blijven van andere landen als het gaat om energie.

Als we nu vergunningen gaan verstrekken (vanwege een doorlooptijd 7 jaar) ontnemen we ons als Twente de mogelijkheid te schakelen naar nieuwe kansen. Is een vergunning afgegeven dan is ons landschap de komende 20 jaar vernield.

Toelichting

We roepen bestuurders op zo te plannen dat er een continue afweging plaatsvindt om "te schakelen" als nieuwe technieken beschikbaar komen, zowel omtrent opwekking als opslag. Als er kansen zijn maak daarvoor ruimte. Voorkom dat je in een tunnelbeleid terecht komt en dat we decennia te maken hebben met dingen die niemand wil.

Sowieso is voor 2030 nauwelijks aannemelijk dat onze elektra-infrastructuur al zover is dat überhaupt de extra gegenereerde elektriciteit kan worden verwerkt.

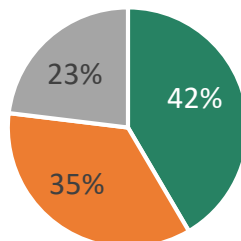
Uitwerking

Geef de RES-werkorganisatie opdracht om 3-maandelijks te rapporteren aan het RES-bestuur of er nieuwe ontwikkelingen zijn die zouden kunnen leiden tot een andere aanpak.

- Agendeer die rapportage 3-maandelijks op de vergaderingen van het RES-bestuur.
- Durf als RES-bestuur om het beleid bij te stellen als er nieuwe kansen komen.
- Geef geen vergunningen af voor windturbines ca tenzij is aangetoond dat vóór de ingebruikneming de elektra-infrastructuur zodanig op orde is dat de elektriciteit ook daadwerkelijk wordt verwerkt door Enexis. Formuleer dit zodanig in het te bepalen beleid omtrent voorwaarden voor windturbines en andere investeringen die geschikt zijn om energie te genereren dat dit een weigeringsgrond is; geen kabels – geen vergunning.
- Steun initiatieven om op dorp- of buurtniveau een opslag van elektriciteit te realiseren.

27. Maak kleinschalige kerncentrales mogelijk in Twente (kamer 5).

Maak kleinschalige kerncentrales mogelijk in Twente.

Aanleiding

Er moet zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van verschillende bronnen voor warmte en elektriciteit. Kernenergie kent een aantal voordelen t.o.v. wind- en zonne-energie:

- Stabiliteit; geen weersafhankelijke fluctuaties.
- Zowel productie van elektriciteit als warmte.
- De kleinschalige systemen kunnen eenvoudig worden uitgebreid zonder dat daar extra ruimte voor nodig is.
- Minder ruimte nodig per geleverde energie-eenheid.
- Het biedt de mogelijkheden voor onderzoek en innovatie in Twente, vanwege de noviteit van de technologie (zie advies Twents Deltaplan).

Toelichting

Als het gaat om wind-energie is er veel weerstand vanuit de gemeenschap vanwege geluidsnormen en landschapsvervuiling. Mogelijk komen de 2030 doelen in gevaar vanwege vertraging en afgelaste projecten. Biedt daarom kern-energie aan als een serieus alternatief, dan wordt de Twentse energie-transitie flexibel. Bijvoorbeeld: als de roadmap voor een 20 MW centrale klaarligt en het plan voor andere windmolen gaat niet door (3MW), dan kan de centrale eenvoudig worden uitgebreid naar 23 MW.

Het is belangrijk dat er verder wordt gekeken dan het doel in 2030. Kerncentrales worden vaak aan de kant gezet vanwege de lange aanloop (het duurt te lang dus is geen oplossing voor huidig probleem). Echter, het hoeft ook geen 30 jaar te duren; kleine reactoren kunnen binnen 7-10 jaar worden gerealiseerd (leveranciers van Hitachi-Ge of Rolls Royce). Daarnaast geven wij minder om de afgesproken regels, maar veel om de duurzame toekomst van Twente voor onze (klein)kinderen. Probeer daarom een serieuze stap te zetten naar de toepassing van kleinschalige kerncentrales in Twente, ook als dat niet voor 2030 lukt.

Uitvoering

Met de volgende stappen zou moeten worden begonnen:

- Laat informeren door experts betreft de gevaren, straling, mogelijkheden tot afvalverwerking (bijvoorbeeld tot brandstof), types, levensduur, kosten, etc.
- Informeer gemeentes en bevolking van geschikte zoekgebieden. Wat is het draagvlak t.o.v. bijvoorbeeld een windmolen in dezelfde gemeente? Betrek de gemeenschap al vanaf de start van het proces!
- Opstellen van wet- en regelgeving.
- Aanwijzen geschikte gebieden in Twente.
- Bekijk de mogelijkheden van afvalopslag of afvalverwerking in Twente.

Veel zal moeten gebeuren in nauwe samenwerking met de overheid (wet-regelgeving, financiering, etc.) Maar kan vanuit Twente worden getrokken.

Adviezen over communicatie en participatie

28. Tafel 3: Bestuurders, denk aan het collectieve belang, betrek het stille midden (sociale media, marketing)

Aanleiding

Het is cruciaal voor bestuurders om het collectieve belang van de energietransitie te erkennen. De overgang naar duurzame energie heeft impact op de gehele samenleving, dus is het essentieel om het "stille midden" te betrekken, de groep mensen die geen uitgesproken voor- of tegenstanders zijn.

Toelichting

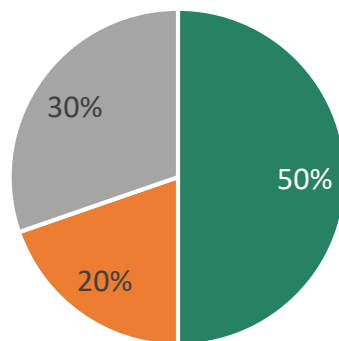
Het stille midden kan een belangrijke rol spelen bij het creëren van draagvlak voor de energietransitie. Deze groep kan sceptisch of onwetend zijn over de noodzaak van verandering. Door hen actief te betrekken en bewustzijn te creëren over de voordelen en urgentie van duurzame energie, kunnen misvattingen worden aangepakt en draagvlak worden vergroot.

Uitwerking

Om dit te bereiken, kunnen openbare bijeenkomsten, consultatierondes en burgerpanels worden georganiseerd. Deze platforms bieden het stille midden de mogelijkheid om hun standpunten te delen en deel te nemen aan besluitvormingsprocessen. Deze aanpak zorgt voor een inclusievere en effectievere energietransitie door een breed scala aan meningen en perspectieven te beluisteren.

29. Kamer 10: Creëer draagvlak door bij investeringen in energieopwekking de werkwijze van het inwonersforum te kopiëren.

Creëer draagvlak door bij investeringen in energieopwekking de werkwijze van het inwonersforum te kopiëren.

Aanleiding

Gelukkig wordt door investeerders in windturbines en zonnevelden steeds vaker in een vroeg stadium contact gezocht met direct omwonenden en worden plannen voorgelegd die nog aangepast kunnen worden. Maar er zijn talloze voorbeelden dat projecten zomaar uit de lucht vallen en dat er voor burgers die niet elke week trouw de informatiepagina van de gemeente lezen nauwelijks meer mogelijkheden zijn om invloed uit te oefenen. Dat is naar onze mening één van de redenen waarom er zoveel weerstand is.

Als mensen eerlijke voorlichting krijgen en gelegenheid om “mee te denken” menen wij dat die weerstand zal afnemen. Als mensen bovendien de mogelijkheid hebben om mee te investeren is de kans fors groter dat projecten kunnen doorgaan zonder eindeloze bezwaarprocedures.

Toelichting

De deelnemers aan het Inwonersforum zijn erg positief over de informatieslag zoals die in de eerste 2 bijeenkomsten is gemaakt. Met name de inbreng van meerdere externe onafhankelijke deskundigen die een begrijpelijk verhaal kunnen overbrengen gevolgd door de mogelijkheid om vragen te stellen aan die deskundigen kan veel weerstand wegnemen. En door bijeenkomsten niet alleen plenair maar ook in kleine groepen met externe onafhankelijke gespreksleiders te organiseren zullen ook mensen die moeite hebben om in het openbaar te spreken zich gehoord voelen.

Door een Lei-participatie >50% als eis te stellen (bv in de vorm van een coöperatie) blijven de opbrengsten in de eigen omgeving en kun je bovendien regelen dat tarieven voor maatschappelijk zwakkeren en maatschappelijke organisaties acceptabel blijven. Wij zijn ervan overtuigd dat dit de acceptatie ten goede komt.

Uitvoering

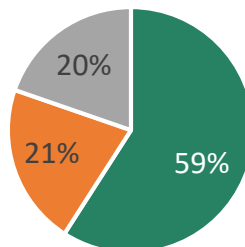
Zowel de informatie- als de participatieverplichting ten aanzien van projecten kunnen in een provinciale verordening worden geformuleerd.

Overijssel is natuurlijk groter dan Twente. Indien de rest van onze provincie meent dat deze aanpak daar niet gewenst is neem dan in de provinciale regels op dat het beleid dat op gemeenteniveau geldt dient te worden gerespecteerd. Schrijf een gestandaardiseerde werkwijze voor die in elke gemeente in Twente geldt.

Om ook de slag te maken naar maatschappelijk aanvaardbare tarieven voor zwakkeren en maatschappelijke organisaties kan het Res-bestuur stimuleren dat een coöperatie wordt opgericht die kan optreden als aanbieder van energie.

30. Richt een commissie op vanuit het inwonersforum die zorgt voor borging en monitoring van hun adviezen. (kamer 6)

Richt een commissie op vanuit het inwonersforum die zorgt voor borging en monitoring van hun adviezen

Aanleiding:

Wat heb je aan adviezen als die bij de gemeenten blijven liggen? Onze zwaarwegende adviezen zouden serieus genomen worden en daarom willen wij die vanuit het inwonersforum borgen en monitoren zodat onze inzet niet voor niets is geweest.

Toelichting:

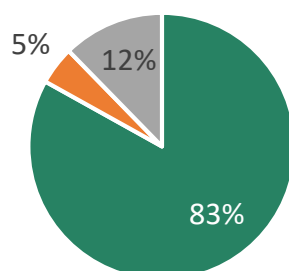
Aangezien de tijd dringt is het nodig om te zorgen dat z.s.m. de adviezen uitgevoerd worden. In Juni worden de adviezen aangeboden aan de gemeenten en na de vakantieperiode dienen de eerste acties uitgezet zijn.

Uitwerking:

Een commissie bestaande uit RES en het inwonersforum zullen per half jaar de 14 Twentse gemeenten verzoeken om een voortgangsrapport te presenteren waarin zij aangeven wat de status is van de adviezen.

31. Burgerzaal: Informeer mensen eerlijk tijdens het hele proces en begin hier zo vroeg mogelijk

Informeert mensen eerlijk tijdens het hele proces en begin hier zo vroeg mogelijk mee.

Aanleiding

Burgers horen vaak pas wat er speelt als besluiten al zijn genomen. Daarnaast ontvangen burgers veel verschillende informatie uit diverse bronnen waardoor het moeilijk te begrijpen is wat juist is. Dat roept verwarring en weerstand op. Door burgers tijdig mee te nemen en aan verwachting management te doen wordt de burger geïnformeerd en betrokken. Hierdoor wordt weerstand en verwarring voorkomen en zelfs omgebogen in energie. Informeert daarom actief tijdens het hele proces en werk samen. Ook over wat burgers zelf kunnen doen.

Toelichting

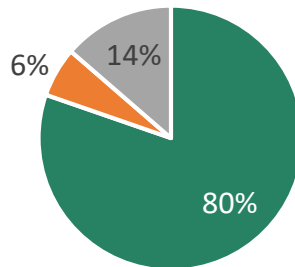
De energie coöperatie en de gemeenten investeren actief in het vroegtijdig betrekken en informeren van burgers en bedrijven bij energieontwikkelingen op het gebied van de RES. Dit moet zowel fysiek als via mediakanalen zoals krant, tv, radio, internet door middel van tekst, film en fotografie. Hierbij dient een duidelijke uitleg te zijn van het complete proces op een duidelijke, eerlijke, begrijpelijke, laagdrempelige manier (niveau EQF2/ NLQF2).

Uitvoering

- Train mensen tot energie adviseurs die burgers kunnen adviseren en begeleiden.
- Werk met ambassadeurs, bijvoorbeeld bekende 'Tukkers' die als voorbeeld dienen en op de zeepkist kunnen staan.
- Start een informatieloket voor burgers, zowel fysiek (inlooppunt) als digitaal.
- Deel successen en leer van fouten.
- Betrek burgers actief vanaf het begin.

32. Start campagne met Twentse ambassadeurs, zodat iedereen weet wat moet, nu gebeurt en gaat gebeuren (kamer 5)

Start campagne met Twentse ambassadeurs, zodat iedereen weet wat moet, nu gebeurt en gaat gebeuren.

Aanleiding

Wij zijn van mening dat veel mensen in Twente niet en/of te weinig op de hoogte zijn van wat er “moet” gebeuren om in 2030 te voldoen aan de gevraagde CO2 vermindering. (Zoals besloten in het Internationale Klimaatakkoord 2019.) De zogenaamde onwetendheid zorgt mede voor weerstand.

Een vaker gehoorde uitspraak: waarom worden er in het Twentse landschap windmolens en zonnevelden geplaatst, plaatst ze maar in zee.

Zorg door middel van goede voorlichting en persoonlijke informatie dat iedereen op de hoogte is van de noodzaak van de voor Twente gestelde klimaatdoelen, en dat de inwoners weten waar de RES /gemeenten mee, en voor, bezig zijn.

Wat is er besloten in RES 1.0. (49% duurzame energie door Wind en Zon om CO2 uitstoot te verminderen). Opwekken van 1,5Twh via duurzame energie.

Toelichting

Inwoners van Twente moeten goede voorlichting krijgen over hetgeen wat reeds gebeurt, gaat gebeuren maar vooral ook ‘moet’ gebeuren. Op dit moment is er tegenstand en een groot zogenaamd “stil midden”, mede omdat er weinig bekend is over de energietransitie in het algemeen.

Dus laat staan over de afspraken gemaakt tijdens het Internationale Klimaatakkoord en de RES 1.0.

Daarnaast is er veel aandacht voor de nadelen van windmolens/zonneparken, maar weinig aandacht aan de voordelen, zoals de extra inkomsten voor de regio.

Uitvoering

Hoe? Start een campagne, eventueel met bekende Twentenaren (Ambassadeurs) of de gewone burgers. Windmolens of zonneparken kunnen ook worden vernoemd naar een bekende Twentenaar (de Finkers Molen), om zo extra aandacht te trekken en de transitie zoveel mogelijk een Twents karakter te geven.

Verspreid zo zoveel mogelijk informatie via:

- Brieven aan de huishoudens gericht (zie ook het advies over de persoonlijke brief)
- Geef voorlichting op scholen (immers de toekomst, denk aan 2050 en verder!!)
- Social media
- Krant

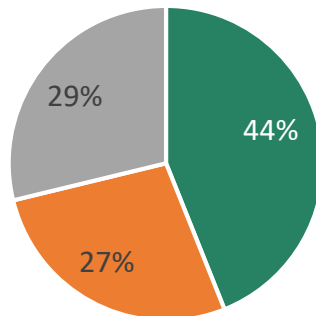
- Flyers

Maak gebruik van de al in Twente aanwezige kennis van bijvoorbeeld UT/Saxion die ook met duurzame projecten werkt (solarauto, enz). En van bijvoorbeeld Lokale Energie initiatieven.

Informeer de inwoners zoveel mogelijk over alle mogelijkheden en de keuzes die gemaakt zijn.

33. **Kamer 4: Creër draagvlak middels het informeren van burgers met een persoonlijke brief (met het waarom van de transitie en wat dat betekent voor de bewoners.)**

Creër draagvlak middels het informeren van burgers met een persoonlijke brief (met het waarom van de transitie en wat dat betekent voor de bewoners.)

Aanleiding

Versnel de energietransitie door communicatie.

Breng als gemeente actief informatie bij mensen achter de voordeur.

Uitvoering

Benoem successen en geef goede voorbeelden. Wat zijn de succesprojecten?

Gebruik ook de succesfactoren uit andere projecten. Stuur meer persoonlijke brieven om het draagvlak te kunnen verhogen. Leg hierin uit waarom de energietransitie nodig is en wat dit voor inwoners betekent. Vertel ook wat de consequenties zijn als de energietransitie niet lukt.